

Досвід енергозбереження окремих країн ЄС ¹

Німеччина. Початок енергозбереженню в Німеччині поклав «Закон про пріоритет поновлюючої енергії», прийнятий у 1991 р. Завдання підвищення енергоефективності у Німеччині вирішуються через Міністерство навколишнього середовища та частково Міністерство економіки, Федеральне міністерство транспорту, будівництва і міського розвитку. Кожне з міністерств має свої завдання та відповідні повноваження.

Специфіка вирішення завдань полягає в тому, що акцент робиться на конкретних аспектах проблеми при відсутності такого окремого документу як енергетична концепція. Разом з тим необхідно відмітити наявність єдності у загальних поглядах щодо розвитку енергетики. Така єдність має місце щодо зменшення викидів двоокису вуглецю в атмосферу, збереження довкілля, розвитку поновлюючої енергетики, посилення безпеки існуючих і заборони будівництва нових атомних електростанцій.

Згідно з існуючими поглядами здійснюється конкретна робота щодо енергозбереження та підняття енергоефективності систем, машин, приладів і механізмів. За період 2000–2003 рр. влада Німеччини щорічно вносила у розвиток поновлюючої енергетики та енергозбереження не менше 200 млн євро. Упродовж 2003–2005 рр. фінансування таких проектів було збільшено до 360 млн євро. А з 2006 р. зростання щорічних капіталовнесень у поновлюючу енергетику стало ще більш вагомим і становило близько 1 млрд євро.

Влада активно залучає до участі в нових проектах приватний капітал, використовуючи для цього такі засоби як організація та проведення конкурсів з реалізації енергозберігаючих кредитів, надання пільг в оподаткуванні та отриманні кредитів.

Активну позицію у проведенні конкурсів енергозбереження займає Німецьке енергетичне агентство (DENA) товариство з обмеженою відповідальністю, яке є федеральною структурою. Засновниками DENA є держава і Кредитне відомство поновлення і розвитку (KfW). Агентство займається широким колом таких завдань як моніторинг енерговитрат, аналіз паливно-енергетичного балансу країни та динаміки цін на енергоносії, розробляє стратегію будівництва електричних установок на поновлюючих джерелах енергії, планує модернізацію діючих електростанцій, здійснює торгівлю емісійними квотами, організує спільну реалізацію новітніх проектів, консулює владні органи з питань ефективного використання

¹ Закінчення. Початок див.: Шляхи розвитку української науки. – 2014. – № 1. – С. 74–77.

енергії, веде активну пропагандистську та роз'яснювальну роботу серед населення.

Широкого поширення в країні набуває вітроенергетика та використання сонячної енергії. У Німеччині сонячні енергетичні установки щорічно виробляють більше 3 000 млн кВт/год електроенергії. У Берліні заплановано перевести на енергозабезпечення на основі сонячної енергії всі плавальні басейни. Приватним інвесторам надається можливість розміщувати на дахах громадських споруд більше 100 000 кв. м сонячних батарей та подавати отриману енергію у міську мережу. З 2007 р. адміністрація Берліну купує для своїх потреб лише автомобілі зі зменшеним споживанням бензину у режимі міських перевезень. Електроприлади та обладнання промарковані в залежності від рівня енерговитрат. Визначено порядок поступового витіснення із використання приладів та обладнання, що мають рівень витрат за рамками встановлених нормативів.

Німеччина є однією з країн Європейського Союзу, де найбільш активно використовуються сучасні технології енергозбереження та альтернативні джерела енергії геліоенергетики, вітрова енергетика.

Польща. Польща впроваджує систему енергозбереження з 1991 р. На декількох моментах політики енергозбереження цієї країни варто зупинитися. Насамперед слід зазначити, що влада Польщі гармонізувала національне законодавство з нормативно-правовими документами ЄС. Практично немає розбіжностей між загальнодержавними та місцевими нормативно-правовими актами. Успішно формується інституційно-організаційне забезпечення політики енергозбереження. У країні налагоджено ефективну та цілеспрямовану роботу державних і місцевих органів влади, фінансових і комерційних структур, суб'єктів господарювання щодо проведення заходів енергозбереження у житловому секторі, ефективного використання місцевих ресурсів та електроенергії, впровадження геліоенергетики, виробництва біогазу, утилізації сміття, отримання теплової та електричної енергії від спалювання соломи та інших рослинних відходів.

Польща має позитивний досвід змішаного фінансування енергетичних проектів (кошти Євросоюзу, міжнародних фондів-донорів, екологічних фондів, бюджету), де вміло використовується система податкових пільг.

Влада намагається за допомогою державних важелів розширювати коло кредиторів для проведення таких заходів з енергозбереження, що потребують значних коштів і розраховані на тривалу перспективу. У Польщі існує спеціальний комунальний фонд, кошти якого акумулюють за рахунок зборів

від населення та використовуються для реалізації недорогих проектів енергозбереження, підвищення якості опалення, поточний ремонт.

Енергоспоживання базується на підписанні та виконанні умов договору. Це дає можливість уникнути бюрократичної тяганини, зв'язаної з дозвільною системою, не допустити монополізації сфери, покращити завдяки конкуренції якість послуг, зменшити ціни, спростити аудит.

Викликає інтерес політика енергозбереження й інших країн. Так зокрема, *Нідерланди* є одним з лідерів розвитку вітрової енергетики та енергетики з використанням біопалива. Значні досягнення мають місце у створенні когенераційних систем і теплових насосів. Корегує свою енергетичну політику *Великобританія*, направляючи її з одного боку на економне використання енергії, з іншого на підвищення ефективності енергозабезпечення. З метою покращення енергозабезпечення країни у середині 2008 р. прийнято рішення розморозити свою програму розвитку атомної енергетики. Першим кроком у вирішенні цього питання став договір з французькою компанією Electricite de France SA про придбання British Energy, яка виробляє до 30 % усієї електроенергії в Англії та Шотландії. Із завершенням угоди французька компанія почне будівництво у Великобританії нових атомних електростанцій.

Цінним є також досвід *Швеції* у сфері пасивного енергозбереження. Вважається, що пасивне енергозбереження дасть можливість на одну третину зменшити витрати енергії для опалення. У шведському м. Брогаден завершується реалізація проекту пасивного збереження, де реконструюють муніципальні багатоквартирні будинки, збудовані у 1970 р. і внесені до реєстру на капітальний ремонт. Проект фінансується Шведським енергетичним агентством і здійснюється в рамках програми скорочення енергоспоживання на 20 % (*Шевченко В. «Використання енергозберігаючих технологій в країнах ЄС: досвід для України». Аналітична записка // Національний інститут стратегічних досліджень (<http://www.niss.gov.ua>).*